

vrije Universiteit amsterdam

Amsterdamse Mediavragenlijst

AMV 2005

Instructieboekje

incl. de correcte antwoorden

Versie 2005.0, mei 2005

Martijn Meeter

Tialda Hoekstra

Paulien Klomps

Denny Borsboom

Meer informatie: m@meeter.nl

1. Inleiding

Retrograde amnesie is een symptoom dat optreedt in een groot aantal condities, waaronder Alzheimers ziekte en andere dementia, en het syndroom van Wernicke-Korsakoff. Het betreft het verlies van herinneringen van voor een hersenletsel – als een patiënt bijvoorbeeld op 1 januari 2000 een hersenbeschadiging heeft opgelopen, dan is sprake van retrograde amnesie als hij of zij door de beschadiging herinneringen kwijt is van voor 2000.

De Amsterdamse Mediavragenlijst (AMV) is ontwikkeld voor het testen van zulke amnesie. De AMV meet het geheugen van de geteste voor nieuwsfeiten uit de laatste decennia. Een slecht resultaat op de AMV zou kunnen wijzen op aantasting van het zeer-langetermijngeheugen, oftewel retrograde amnesie. De versie die u op het moment in handen heeft (versie 2005.0) is bedoeld voor onderzoek. De AMV 2005 is nog niet gevalideerd, en als zulks op het moment niet geschikt voor diagnostisch gebruik.

De AMV 2005 meet het geheugen voor nieuwsgebeurtenissen uit de afgelopen vier decennia (de jaren '70, '80, '90 en 2000). Per decennium zijn er 10 vragen, voor een totaal van 40 vragen. Aangezien de test ontworpen is in 2005 loopt het decennium 2000 van het jaar 2000 tot 2004. De test leidt tot een score van 0 tot 10 per decennium.

De AMV is een zogenaamde *publieke kennistest*, het formaat dat meeste testen voor retrograde amnesie hebben (Albert, Butters, & Levin, 1979; Kopelman, 1989; Mayes et al., 1994; Sanders & Warrington, 1971; Schmidtke & Vollmer, 1997; Squire & Slater, 1975). In publieke kennistesten moeten mensen vragen beantwoorden over gebeurtenissen in het publieke domein, of gezichten herkennen van publieke persoonlijkheden. De aanname achter zulke testen is dat er gebeurtenissen zijn die iedereen binnen een bepaalde cultuur heeft meegekregen (zoals de dood van prinses Diana), en dat het zich niet herinneren van de gebeurtenis alleen het resultaat kan zijn van geheugenverlies.

Tegenover andere typen testen hebben publieke gebeurtenisstenests het grote voordeel dat geen twijfel hoeft te bestaan over welke antwoorden goed dan wel fout zijn: de antwoorden op de vragen zijn deel van het publieke domein. Een groot nadeel is echter dat ze snel verouderen: een gebeurtenis die nu vijf jaar geleden plaats vond, is over tien jaar vijftien jaar oud en meet dus een heel ander tijdvlak. Daarom moeten publieke gebeurtenisstenests constant bijgewerkt worden om bruikbaar te blijven (dit is de tweede versie van de AMV - de volgende is in 2010 voorzien). Bovendien blijkt dat de variabiliteit in kennis van nieuwsfeiten erg groot is, en dat deze kennis sterk correleert met intelligentie, opleidingsniveau en mediaconsumptie (Kapur, Thompson, Karsounis, & Abbott, 1998). Daardoor is het soms moeilijk retrograde amnesie te onderscheiden van een zeer beperkte algemene kennis. Ook de AMV correleert met opleidingsniveau ($r = .39$). Sexe heeft daarentegen geen effect op de AMV (Klomps, 2001).

Niettemin blijken publieke nieuwstesten in onderzoek goed te differentiëren tussen patiënten met geheugenverlies en normale controles (voor een overzicht over het testen van retrograde amnesie, zie Meeter, 2003; Meeter & Murre, 2002). Het tot nu toe enige gepubliceerde onderzoek met de AMV bevestigt dit beeld. De test werd voorgelegd aan patiënten met de ziekte van Alzheimer en een groep op leeftijd en sociaal-economische variabelen vergelijkbare groep gezonde ouderen, namelijk hun partners. De AMV bleek goed te onderscheiden tussen patiënten aan de ene kant en de gezonde ouderen aan de andere kant (Meeter, Eijsackers, & Mulder, in press). Vooral recent nieuws bleek goed te onderscheiden. Een criterium van twee SD onder het gemiddelde van de gezonde groep zou leiden tot het diagnosticeren van serieuze retrograde amnesie in 5% van de gezonden en 57% van de patiënten op de totaaltestscore, en 10% gezonden en 86% van de patiënt op de score voor de jaren '90 (17 pt. voor totaalscore, 8 pt.

voor jaren '90; deze cut-offscores kunnen gezien de specifieke groep, de kleine groepsgroottes en het tijdsverloop sinds het onderzoek niet klinisch gebruikt worden).

De vragen in de originele AMV zijn opgesteld met hulp van naslagwerken en oude kranten. Elke vraag had betrekking op een publieke gebeurtenis, waarbij gebeurtenissen werden gekozen uit een zeer divers bereik: sport, politiek, rampen, vermaak. De vragen zijn daarna in een gestratificeerde groep van 74 gezonde respondenten getest op hun universele beantwoordbaarheid (Klomps, 2001): een vraag werd enkel in de test gelaten als een overgrote meerderheid van respondenten van de juiste leeftijd hem correct beantwoordde (waarbij de juiste leeftijd die is waarbij de respondent oud genoeg om het onderliggende nieuwsgebeuren meegemaakt te hebben). De vragen werden ook voorgelegd aan een groep scholieren van rond 15 jaar oud. Als meer dan 30% van hen het antwoord wist op een vraag waarvoor zij te jong waren (nl. degenen die items uit de jaren '70 en '80 maten), dan werden deze vragen geschrapt. Hiermee werd aannemelijk gemaakt dat in ieder geval deze items inderdaad herinneringen uit de tijd van het nieuwsgebeuren testen, en niet algemene kennis.

In 2004/2005 zijn vragen opgesteld voor de periode 2000-2004, en ook enkele vragen toegevoegd voor eerdere decennia. Daarna is de test een tweede keer voorgelegd aan een diverse groep gezonde respondenten (Hoekstra, 2005). Nu werden 110 mensen getest, met een ruime spreiding in leeftijd en sexe (51% vrouwen, leeftijd 17 tot 76 met gemiddelde 36.1). Ook opleidingsniveau was gespreid, al waren hogeropgeleiden sterk oververtegenwoordigd in de groep. Voor ieder van vier tijdsperiodes, de jaren '70, '80, '90 en 2000-2004, zijn vervolgens 10 vragen geselecteerd. Dit werd zo gedaan dat de respondenten voor elke tijdsperiode gemiddeld 88% van de vragen goed hadden.

Op het moment van het onderzoek had dus verwacht kunnen worden dat een willekeurig respondent ongeveer evenveel vragen van elke periode correct zou beantwoorden, wat het meten van een gradiënt in retrograde amnesie mogelijk maakt. Met de jaren zullen echter recente herinneringen wat sterker vergeten worden dan oudere herinneringen. Afnemers dienen daarom rekening te houden met een ietwat lagere score voor de recente perioden dat voor oudere perioden, ook in gezonde respondenten. Een gradiënt in retrograde amnesie is dus enkel te meten door scores van patiënten te vergelijken met die van gelijktijdig geteste, vergelijkbare controles (zie Meeter et al., in press; Murre, Meeter, & Chessa, in press voor geschikte vergelijkingstechnieken).

Geciteerde literatuur

- Albert, M. S., Butters, N., & Levin, J. (1979). Temporal gradients in the retrograde amnesia of patients with alcoholic Korsakoff's disease. *Archives of Neurology*, 36, 211-216.
- Hoekstra, T. (2005). *The development of a test battery to measure retrograde amnesia after electroconvulsive therapy in depressed patients*. Unpublished Master's thesis, Universiteit Leiden, Leiden.
- Kapur, N., Thompson, P., Karsounis, L. D., & Abbott, P. (1998). Retrograde amnesia: clinical and methodological caveats. *Neuropsychologia*, 37, 27-30.
- Klomps, P. (2001). *Retrograde amnesia: Constructie van een vragenlijst [Retrograde amnesia: Construction of a questionnaire]*. Unpublished master's thesis, University of Amsterdam, Dept. of Psychology, Amsterdam.
- Kopelman, M. D. (1989). Remote and autobiographical memory, temporal context memory, and frontal atrophy in Korsakoff and Alzheimer patients. *Neuropsychologia*, 27, 437-460.
- Mayes, A. R., Downes, J. J., McDonald, C., Rooke, S., Sagar, H. J., & Meudell, P. R. (1994). Two tests for assessing remote public knowledge: A tool for assessing retrograde amnesia. *Memory*, 2, 183-210.
- Meeter, M. (2003). *Long-term memory disorders: Measurement and modeling*. Unpublished Doctoral dissertation, University of Amsterdam.
- Meeter, M., Eijsackers, E., & Mulder, J. (in press). Retrograde amnesia in patients with Alzheimer's disease. *Journal of Clinical and Experimental Neuropsychology*.

- Meeter, M., & Murre, J. M. J. (2002). Testen voor retrograde amnesie [Tests for retrograde amnesia]. *Neuropraxis*, 6, 147-152.
- Murre, J. M. J., Meeter, M., & Chessa, A. G. (in press). Modeling amnesia: connectionist and mathematical approaches. In M. J. Wenger & C. Schuster (Eds.), *Statistical and process models for neuroscience and aging*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Sanders, H. I., & Warrington, E. K. (1971). Memory for remote events in amnesic patients. *Brain*, 94, 661-668.
- Schmidtke, K., & Vollmer, H. (1997). Retrograde amnesia: a study of its relation to anterograde amnesia and semantic memory deficits. *Neuropsychologia*, 35, 505-518.
- Squire, L. R., & Slater, P. C. (1975). Forgetting in very long-term memory as assessed by an improved questionnaire technique. *Journal of Experimental Psychology: Human Learning and Memory*, 1, 50-54.

2. Gebruik van de AMV

Varianten van de test

Voorwaarde voor afname is dat de respondent oud genoeg is om deze decennia bewust meegemaakt te hebben –dat wil zeggen, ouder dan 15 was eind 1970- en ze grotendeels in Nederland heeft doorgebracht. Voor respondenten die na 1 jan. 1956 geboren zijn of na 1 jan. 1970 langer dan een jaar aansluitend in het buitenland woonden, is de volledige test niet geschikt. Er is een verkorte versie van de AMV 2005 beschikbaar, de AMV'80, waarin alleen nieuwsfeiten uit de jaren '80, '90 en 2000 getest worden. Deze versie is geschikt voor hen die na 1955 maar voor 1 jan. 1966 geboren zijn, of die sinds 1980 onafgebroken in Nederland verblijven en in 1965 of daarvoor geboren zijn.

De AMV kan zowel schriftelijk als mondeling afgenomen worden. Schriftelijke afname ligt voor de hand bij afname bij controlepopulaties of bij alerte, gemotiveerde patiënten die goed zelfstandig kunnen werken. Mondelinge afname is voorzien bij patiënten bij wie aan één van de bovenstaande voorwaarden niet is voorzien. Voorwaarde voor zowel mondelinge als schriftelijke afname is dat de respondent het Nederlands goed beheerst.

Schriftelijke afname

Schriftelijke afname dient te geschieden op een rustige plek, waar de respondent enigszins apart kan zitten. Het is aan te raden om in de kamer aanwezig te blijven. De respondent mag geen toegang hebben tot naslagwerken.

U geeft het AMV vragenboekje in zijn geheel aan de respondent. Daarbij zegt u:

Dit is een test over het Nederlandse nieuws van de afgelopen jaren. U krijgt eerst wat algemene vraagjes, en daarna wordt uitgelegd hoe u de test kunt maken. Als u een vraag heeft over de test kunt u die op elk moment aan mij stellen.

Mondelinge afname

Mondelinge afname dient te geschieden op een rustige plek, waarbij de respondent voor u zit en u gezeten bent aan een bureau of iets anders waarop u kunt schrijven. Nadat u de respondent begroet heeft stelt u eerst de vragen die op de eerste bladzijde van het AMV vragenboekje vermeld zijn. U stelt alleen die vragen waarop het antwoord niet kent of niet uit andere informatiebronnen kunt halen (u vraagt slecht bij grote onzekerheid naar geslacht). U kunt de vragen als volgt formuleren:

Wat is uw leeftijd?

Wat is de hoogste opleiding die u heeft afgemaakt?

Wat is uw beroep?

Bent u geboren in Nederland?

Als de respondent hier "nee" op antwoordt: **In welk jaar bent u in Nederland komen wonen?**

Heeft u een periode in het buitenland gewoond?

Als de respondent hier "ja" op antwoordt: **Welke periode woonde u in het buitenland?**

Opmerking: vraag door als niet meteen blijkt hoe lang de respondent in het buitenland heeft vertoefd.

Nadat u de algemene vragen heeft beantwoord leest u de volgende instructie voor:

Deze vragenlijst gaat over gebeurtenissen en personen uit de jaren '70 tot nu. Geef u alstublieft kort en duidelijk antwoord en denkt u niet te lang na. Meestal is één woord of een paar woorden als antwoord genoeg.

Als de vraag bijvoorbeeld is: Hoe heet de winnaar van het televisieprogramma 'Big Brother'?, dan hoeft u alleen maar de naam van de winnaar te zeggen, in dit geval dus: "Bart". Als u twijfelt tussen twee antwoorden, moet u toch één antwoord kiezen. Als u bijvoorbeeld niet weet of het nu Ruud of Bart was, dan moet u één naam kiezen. "Ruud of Bart" zeggen is dus niet goed.

Het is niet erg als u een antwoord niet weet. Dan kunt u zeggen "volgende vraag", en dan zal ik doorgaan naar de volgende vraag.

Heeft u een vraag over de test? Zullen we beginnen?

Nadat u de instructie heeft voorgelezen stelt u één voor één de vragen uit het vragenboekje. Lees de vragen rustig voor, en geef de respondent veel tijd om te antwoorden. Als de respondent aangeeft een vraag niet te weten, dring niet aan en geef geen hints, maar stel direct de volgende vraag.

Als de respondent 8 opeenvolgende vragen niet beantwoord heeft (dat wil zeggen, ook geen incorrect antwoord heeft gegeven), stop dan met de afname. Geef voor uzelf duidelijk aan waar u gestopt bent met het voorlezen van de vragen. Als u klaar bent met het afnemen, ofwel

doordat u de laatste vraag hebt gesteld, ofwel doordat de respondent teveel vragen niet heeft beantwoord, sluit af met:

Dat was de laatste vraag. Dank u voor uw medewerking.

Instructies voor het scoren

Het scoren van de vragen dient pas te geschieden als uw contact met de respondent voorbij is.

Vanaf de volgende bladzijde staat per vraag aangegeven welke antwoorden goed, en welke antwoorden fout gerekend dienen te worden. Als u niet zeker bent of een antwoord binnen de omschrijving valt rekent u het goed. U kunt de scores op de vragen invullen in het bijgeleverde scoringsformulier, of in de Excel-file die u aan kunt vragen bij de makers van deze test.

Op het scoringsformulier zijn de vragen geordend naar decennium. U kunt zo gemakkelijk de scores voor de verschillende decennia die met de AMV getest worden (jaren '70, '80, '90 en 2000) berekenen. In de Excel-file gebeurt dit automatisch.

Als u niet alle vragen hebt gesteld omdat de respondent teveel omissies had, deel dan het aantal correcte antwoorden voor een decennium door het aantal beantwoorde vragen in dat decennium. Vermenigvuldig dit met 10 om tot een totaalscore te komen die vergelijkbaar is met wat de respondent op de gehele test behaald zou kunnen hebben (al zal de potentiële score van de respondent zo iets onderschat worden).

3. Antwoorden op de vragen

- 1. Hoe heet de Nederlandse schaatser uit de jaren '70 die vele vrouwenharten sneller doet slaan en ook wel de Vliegende Hollander wordt genoemd?**

1 punt: Ard Schenk, Schenk

0 punten: rest.

- 2. In welke televisieserie komt J.R. voor?**

1 punt: Dallas

0 punten: rest.

- 3. Vul aan. Kapelaan Odekerke komt voor in de televisieserie "Dagboek van een".**

1 punt: herdershond

0 punten: rest.

- 4. Uit welk land heeft de Verenigde Staten de Taliban verjaagd?**

1 punt: Afghanistan

0 punten: rest

- 5. Hoe reist Matthias Rust in 1987 naar het Rode Plein in Moskou?**

1 punt: vliegtuigje, sportvliegtuigje

0 punten: rest

- 6. Waardoor is Pieter Menten omstreden?**

1 punt: alle antwoorden waarin zijn 'verkeerde' rol in de oorlog tot uiting komt.

0 punten: rest

- 7. Welke Gerrit-Jan wordt eind 1987 ontvoerd en in 1988 vermoord teruggevonden in de bossen bij Renkum?**

1 punt: Heijn.

0 punten: rest.

- 8. Welke prinses komt eind 1997 in Parijs om het leven?**

1 punt: Diana, lady Di, ex-vrouw van prins Charles.

0 punten: rest.

9. Welke Hilbert wint in 1982 het allround wereldkampioenschap schaatsen in Assen?

1 punt: van der Duim

0 punten: rest.

10. In welke Europese stad blazen terroristen in 2004 drie treinstations op?

1 punt: Madrid

0 punten: rest

11. Welke sport beoefent Johan Olav Koss?

1 punt: schaatsen

0 punten: rest.

12. Waardoor komt de voetballer Kluivert in de jaren '90 in opspraak?

1 punt: verkrachting en/of betrokkenheid bij auto-ongeluk.

0 punten: rest.

13. In welke stad ontploft in 2000 een vuurwerk fabriek?

1 punt: Enschede

0 punten: rest

14. Waarom is 1975 een belangrijk jaar voor Suriname?

1 punt: werd onafhankelijk

0 punten: rest

15. Welke nieuwe politieke partij is de grote winnaar van de tweede kamer verkiezingen in 2002?

1 punt: Lijst Pim Fortuyn, LPF

0 punten: rest

16. Rotterdamse Nellie wint de wereldtitel sprint in Indianapolis in de jaren '80?

1 punt: Cooman

0 punten: rest

17. Wie zijn Posh, Scary, Baby, Sporty en Ginger?

1 punt: Spice Girls

0 punten: rest

18. Wie is de leider van Al Queda?

1 punt: Osama Bin Laden, Bin Laden

0 punten: rest

19. Wat is het symbolische einde van de koude oorlog in november 1989?

1 punt: de val van de Berlijnse muur

0 punten: rest

20. Wat vormen Hannibal, B.A., Face & Murdock?

1 punt: The A-Team

0 punten: rest

21. Welke president speelt de hoofdrol in de Lewinsky-affaire?

1 punt: Clinton, Bill Clinton

0 punten: rest.

22. Wie is Heintje?

1 punt: alle antwoorden waaruit blijkt dat hij zingt.

0 punten: rest.

23. Waar is 'Operatie Desert storm' het begin van?

1 punt: de Golfoorlog

0 punten: rest

24. Welk beroep heeft André Kuipers?

1 punt: ruimtevaarder, Astronaut, Arts

0 punten: rest

25. Door het overlijden van welke tv-persoonlijkheid komt Jomanda in opspraak?

1 punt: Silvia Millecam, Millecam

0 punten: rest

26. Welke Surinaamse leider wordt vaak verbonden met de Decembermoorden?

1 punt: Desi Bouterse, Bouterse

0 punten: rest

- 27. Naar aanleiding waarvan worden er in 1973 - 1974 autoloze zondagen gehouden?**
1 punt: oliecrisis, tekort aan olie
0 punten: rest
- 28. Waardoor komt de Westfriese Flora in Bovenkarspel in de jaren '90 in het nieuws?**
1 punt: uitbreking van de legionella bacterie, uitbreking van de veteranenziekte
0 punten: rest
- 29. Welk ander gebouw wordt gelijk met het WTC in 2001 aangevallen?**
1 punt: Pentagon
0 punten: rest
- 30. Welke sport beoefent Ivan Lendl?**
1 punt: tennis, golf
0 punt: rest.
- 31. Waardoor wordt de heer Montignac beroemd?**
1 punt: alle antwoorden waaruit blijkt dat hij iets te maken heeft met afslanken.
0 punten: rest.
- 32. Welke Britse zanger overlijdt op 24 december 1991 aan de gevolgen van AIDS?**
1 punt: Freddy Mercury, Mercury
0 punten: rest
- 33. Waardoor komt het Drentse plaatsje Beilen in december 1975 in het nieuws?**
1 punt: treinkaping
0 punten: rest.
- 34. Hoe heet de presentator van het televisieprogramma 'De Vuist'?**
1 punt: Willem Duis, Duis
0 punten: rest.
- 35. Welk Europees land vocht in de Falklandoorlog in de jaren '80?**
1 punt: Engeland, Groot-Brittanië
0 punten: rest.

36. Welke minister-president wordt ook wel 'Ome Joop' genoemd?

1 punt: Joop den Uyl, den Uyl

0 punten: rest

37. Waarom komt Volendam op 1 januari 2001 in het nieuws?

1 punt: café-brand (in het Hemeltje)

0 punten: rest

38. Wie zijn Mouth& MacNeal?

1 punt: alle antwoorden waaruit blijkt dat ze zingen.

0 punten:rest.

39. Waarom is Dolly een speciaal schaap?

1 punt: Eerste gekloonde zoogdier

0 punten: rest

40. In welk TV-programma kan het publiek stemmen over wie er een popster gaat worden?

1 punt: Idols

0 punten: rest